

BİLGİ NOTU

KONU : MGK Mayıs 2016 ayı olağan toplantısında gündeme getirilmesi planlanan konular.

AÇIKLAMA :

1. "El Yapımı Patlayıcı (EYP) yapımında sıklıkla dış kap olarak kullanılan mutfak tüplerinin kullanımının kontrol altına alınmasına yönelik mevzuat düzenleme çalışmaları."

Terör örgütleri tarafından EYP'lerde dış kap olarak, pet şişe, plastik varil, jelikan, konserve kutuları, basınçlı tüpler (yangın söndürme, klima gazı v.b.) ve mutfak tüpleri kullanılmaktadır. Anılan kaplar arasında büyük çoğunluk mutfak tüpündedir.

Mutfak tüpü; erişimindeki kolaylık, BTÖ barınaklarında EYP haline getirilmeden önce yaşam destek malzemesi olarak kullanılma, patlama esnasında parça tesiri yaratma gibi sebeplerden dolayı en çok kullanılan dış kap olarak öne çıkmaktadır.

Ülkemizde hali hazırda 80 milyon civarında mutfak tüpü bulunmakta, sektörde 52 adet firma faaliyet göstermektedir. Aygaz firması, İzmir'de bir pilot uygulama gerçekleştirerek, kendine ait tüplerden 1 milyon adedine kare kod basmış, dolun-dağıtım-satış-kullanım-tekrar dolun döngüsünü takibe almıştır. Fakat sektörde faaliyet gösteren özellikle küçük firmalarının bir hukuki zorunluluk getirilmeden benzer uygulamaları hayata geçirmesi beklenmemektedir.

Mutfak tüplerinin üretimi, dağıtımı ve geri kazanımı gibi hususları içeren yasal bir mevzuat henüz bulunmamaktadır.

Bu güne kadar icra edilen "EYP ile mücadele Kurumlar Arası Koordinasyon Toplantılarında" konu devamlı gündeme getirilmiştir. Mutfak tüpleri ile ilgili olarak Başbakanlık tarafından (Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu-EPDK koordinasyonu ile) bir genelge çıkartılması çalışması devam ettiği bilinmektedir.

Bu kapsamda;

- Anılan genelgenin hızlı bir şekilde yürürlüğe girmesinin,
- Mevzuatın, tüplerin ithalatı, ihracatı, üretimi ile satış, kullanım, dolun, geri kazanım ve hurdaya ayrılması konularını içermesinin,
- Kötü niyetli kullanımları önlemeye yönelik uygun cezai müeyyideler getirmesinin, EYP ile mücadeleye fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

2. "EYP yapımında ana imla hakkı olarak kullanılan amonyum nitrat içeren kimyevi gübrelerin kullanımının kontrol altına alınmasına yönelik çıkarılan mevzuatın uygulamasına yönelik sorunlar."

Terör örgütleri tarafından EYP'lerde ana imla hakkı olarak çoklukla nitrat azotu (Amonyum Nitrat [AN %33] ve Kalsiyum Amonyum Nitrat [CAN %26]) içeren gübre kullanılmaktadır.

Anılan gübreler; erişimindeki kolaylık, ucuzluğu ve yüksek patlayıcı özelliği gibi sebeplerden dolayı en çok kullanılan ana imla hakkı olarak öne çıkmaktadır.

Dünyada nitrat içermeyen (patlayıcı özelliği bulunmayan) üre içerikli gübreler de bulunmakta, ancak pahalı fiyatı nedeniyle ticari kullanımı ve piyasaya arzı çok düşük miktarlarda kalmaktadır.

Ülkemizde nitrat içeren gübrelerin kullanımı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından 10 Ekim 2015 tarihinde 29498 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Nitrat Azotu İçeren Kimyevi Gübrelerin Satışı, Nakli ve Stok Bildiriminin Kontrolüne Dair Tebliğ" ve 05 Şubat 2016 tarihli "Gübrelerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği hükümleri ile düzenlenmiştir. Konu ile ilgili bir Kanun düzenleme çalışması Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından devam ettirilmektedir.

Tebliğ ve Yönetmelik ile;

- a. Gübre nakline “nakliye belgesi”, satışı ve dağıtımına “satış belgesi”, kullanıcılara ise “kullanıcı belgesi”,
- b. Belgesiz işlemlere cezai müeyyideler getirilmiş,
- b. Diğer hükümlere ilaveten Valiliklere de ek tedbir alma yetkisi getirilmiş ve
- c. Belirtilen hususlara ve valilikler tarafından alınacak tedbirlere riayet etmeyenler hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun 174'üncü maddesi çerçevesinde (üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası) işlem yapılmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

Gübre ile ilgili mevzuatın; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının İl/İlçe Md.lüklerince kontrol ve takip edilmesi, ihtiyaçtan fazla veya arazisi olmadığı halde gübre satın alan kişiler gibi şüphe uyandıran hallerde durumun, kolluk kuvvetlerine bildirilmesi gerekir iken tebliğin uygulamasında etkin olunamadığı tespit edilmiştir. (Şimdiye kadar sadece 5 vatandaşa “yetkisi olmadığı halde gübre bulundurmak”tan işlem yapılmıştır.)

Bu kapsamda;

- a. Ülkemizde patlayıcı özelliği bulunmayan gübre üretimi ve kullanımının yaygınlaştırılması için devlet sübvansiyonu,
- b. Kritik il ve ilçelerde Valilikler tarafından geçici süreler ile gübre kullanımına kısıtlama getirilmesi,
- c. Hali hazırda mevcut mevzuatın Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının İl/İlçe Md.lüklerince sıkı şekilde takibi ve gerekli durumlarda kolluk kuvvetleri ile iş birliği içinde uygulanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

(İMZALI)

Tolga Burak EKİNLİ

Dz.Bnb.

Myn/EYP Müc.Ş.Koor.Dz.Sb.